

karakedi

Kültür, Sanat, Edebiyat- Yıl: 2018-Sayı:17

Sivas

GÜLSÜM ERKAYA
SÜLEYMAN BUNÇ HACH
OĞUZ ANIL
ADEM ARSLAN
OĞUZHAN CEBECİ
HAMİYET KOPARTAN
GÜLAY ERÇİKTİ
TALHA BAYANA
ÖZGÜR İRENHÜR
GİZEM ALISAK
MAZLUM CİHANGİR
GÖKAY ATAÇ
AHMET ALKAYIS
AYSEUR ALKAN
H. SENDAY ÖZDAMAR
ARZU OMURTAĞ

Editor: Adem ARSLAN

KÜNYE

Sahibi: Dr. Yusuf ARSLAN

İç Tanıtım Sorumlusu: Engin YILDIZ

Dış Tanıtım Sorumlusu: Elif İZGİ

Teknik Destek: Gökhan ÖZDEMİR

AKADEMİK DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Özkan YILDIZ

Prof. Dr. İlknur ÖNER

Prof. Dr. Rüstem ERKAN

Prof. Dr. Armand Volkas (California Institute)

Prof. Dr. Tom Cheesman (Swansea University)

Doç. Dr. Murat Cem DEMİR

Doç. Dr. Seçkin AYDIN

Dr. Jeff Farris (University of South Wales)

Dr. Jeni Williams (University of Wales)

Dr. Kyle Erickson (University of Wales)

Dr. Mehmet YILDIRIM

Dr. Ebru ORAL

Dr. Gülreyhan ŞUTANRIKULU

Dr. Yusuf ARSLAN

Dr. Halil İbrahim AYDIN

Dr. Filiz ÇELİK

Öğrt. Gör. Suna DENİZ

Ar. Gör. Orhan ORHUN

Okt. Mustafa KARADENİZ

DERGİ KURULU

Dr. Yusuf ARSLAN

Zenan Özlem ERDEM

Neval SAVAK

Gürkan VURAL

Niyazi YAŞAR

H. İbrahim ÇELİK

İsmail GÜNDOĞDU

Büşra EKMEK

Engin YILDIZ

Şilan UĞUR

Dergive yazıların yollanacağı e-mail

adres: karakedi.dergi@gmail.com

Kapak görseli: Foto kaynak internet.

SUNUŞ YAZISI

Hepinize sıcacık merhaba...

Karakedi Kültür Sanat, Edebiyat Dergisi 17.sayısını tarihiyle ünlü şehirlerinden biri olan Sivas'ı, siz değerli okuyucularla buluşturuyoruz.

Sivas'ın yazılı tarihi M.Ö. 2000 yılı başlarında Hititlerle başlamakta olup merkez Tatlıcak Köyü ile Uzuntepe Köyündeki Höyükler, Divriği Maltepe Köyünde bulunan höyük ve Gürün Şuğul vadisindeki Hititçe yazılar başlıca Hitit yerleşim alanlarıdır. Balkanlar üzerinden Anadolu'ya gelen Frig'lerin Hititleri ortadan kaldırmaları sonucu Sivas'ta Frig egemenliğine girmiştir. Frig yerleşimi Hitit yerleşim alanlarının üst katlarında görülmektedir. Lidya'lılar zamanındaki meşhur Kral Yolu da Sivas'tan geçmektedir. Anadolu'daki Pers egemenliğinden sonra kurulan şehir devletlerinin zamanla Roma İmparatorluğuna bağlanması sonucu, önemli yol kavşağı üzerinde bulunan şimdiki şehir merkezinin iskan edildiği ve Sebasteia adını aldığı görülmekte veya ilin isminin Hitit Kavmi olan sibasip adından geldiği gibi, Roma İmparatoru Aguste tarafından şehre Yunancada şehir manasına gelen "Sebasteia" adının verildiği ve yine Selçuklular zamanında üç değirmen anlamına gelen "Sebast" kelimesinden geldiği rivayet edilmektedir. Bizanslılar'ında karıştığı taht ve egemenlik kavgaları sırasında Anadolu Selçukluları ile Danişmend'liler arasında sürekli el değiştiren Sivas, 1175'te II. Kılıçarslan tarafından kesin olarak Selçuklulara bağlandı. Daha sonra İzzetdin Keykavus Sivas'ı başkent yapmış, uzun müddet Sivas'ta kalarak günden güne genişleyen

Sivas Şehri mamur edilmiş ve 1217 yılında Şifaiye Medresesini yaptırmıştır. İlim adamlarını Sivas'ta toplayarak şehri büyük bir ilim merkezi haline getirmiştir, İzzetdin Keykavus Türbesi" yaptırdığı medrese içinde bulunmaktadır. 1220 yılında İzzettin Keykavus ölünce yerine I. Aladdin Keykubat hükümdar oldu. Bu dönem Anadolu Selçuklularının en parlak dönemi oldu. Selçuklular Döneminde zaman zaman başkent olan Sivas, bir bilim ve ticaret kenti olarak önemini korumuştur.

Sivas Osmanlıların eline geçtikten bir yıl sonra 1400 yılında Timur'un istilasına uğramış, bir süre sonra tekrar Osmanlı hakimiyetine geçmiştir. Sivas Osmanlı İmparatorluğunda eyalet merkezi haline getirilerek Amasya, Çorum, Tokat kısmi olarak Malatya ve Kayseri illeri Sivas'a bağlı birer sancak olmuştur. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde belirtildiği gibi Sivas zamanının en önemli eyaletlerinden biridir (40 ilkokul, 1000 dükkan, 18 han, 40 kadar çeşmesi olduğundan bahsedilir.

Sivas'a birçok vali atanmış, bunlar içinde belki de ismi hiç unutulmayacak olan Halil Rıfat Paşanın yaptırdığı birçok yollar, köprüler, hanlar ve konaklar halen Sivas halkının hizmetindedir. Tarihin kaydedildiği zamandan beri önemli bir yerleşim merkezi olan Sivas, asırlar boyunca önemini korumuş ve özellikle Milli Mücadele yıllarında milli mücadeleye başlangıç olması ona tarihin en kıymetli değerini vermiştir. Osmanlı Devrinde Eyalet-i Rum'un Eyalet-i Sivas kimliğiyle yönetsel bir merkezi olan kent, Cumhuriyet Devrinde Sivas adıyla il merkezine dönüşmüştür Türk milletinin bağımsızlığını sağlamak için seçilmiş ulus temsilcilerinin Sivas'ta bir araya gelmesiyle, 4 Eylül 1919 -

11 Eylül 1919 tarihleri arasında gerçekleşen ulusal kongre yeni bir Türk Devleti'nin kuruluşuna temel olmuştur; bu nedenle Sivas Kongresi'nin Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki önemi büyüktür.

Sivas 28,488 km2 lik yüzölçümü ile Türkiye'nin ikinci büyük ilidir. Toplam nüfusu 642.224 merkez nüfusu 318.488 dir. Tarım, sanayi, eğitim, kültür, sanat, turizm ve sporda yıldızı gittikçe parlayan Sivas günümüzde Anadolu'nun yeni cazibe merkezidir. Sivas üç vadi arasındaki coğrafyasıyla önem sergilemektedir. Kızılırmak Havzası; kenti İç Anadolu iklimine, Yeşilirmak; Karadeniz, Fırat Havzası ise Doğu Anadolu iklimine bağlamaktadır. Bu üç su, üç yol, üç farklı kültür demektir.

Dilim döndüğünce Sivas'ı tanıtmaya çalıştım. Umarım hazırladığım sayıyı beğenirsiniz. Karakedi ailesine bu uzun yolculuğunda başarılar dilerim. Başka bir sayıda başka bir şehrimizde görüşmek dileğiyle, hoşçakalın...

11.06.2018/Adem ARSLAN

BABA

(Gülsüm ERKAYA)

Baba kilitli bir sandık gibidir
Nice hazineler saklıdır kendi gizemli
dünyasında
Baba bir türlü çözemediğin bulmacandır
Baba gökkuşağı gibidir
Türlü türlü renkler barındıran ama bir türlü
ulaşamadığıdır
Baba bir çocuğun rol modelidir
Gözyaşını içine akıtan yüzüne tebessümle
bakandır
Gülüşüyle içini ısıtan elleri pamuk gibi
üşüyen bedeni sarmasıdır
Baba rüzgarla kaybolan hayallerin
yakalanmasıdır
Uzakta görmediğim ışığıdır
kavgalıyken düşüncelerime kurtarıcı
meleğindir
Baba umuda zincir vurulmuşken gelip bir
bir kırandır
Özlemine çektiğim her anıda gözyaşımı
silendir
Sevgisi çisil çisil üzerime yağan yağmur
gibidir.

GALVANİZ

-ki görülebene dünyanın anlamlı tatili-
(Süleyman Berç HACİL)

I.

Ben misal, medyacı oldum
Ne kadar farklı olsan da “gerizekalılık”
Sefalet içinde değildim belki
Zihnimi sadece işle doldurdum

Gözlüğümün geleceği için çalışmak
zorundaydım
Yüzümdeki yaşamak devam etsin diye
Leş gibi sigara içebilmek için, daha fazla
içebilmek için
Para kazandım geceleri
atlattım, düşmanlaştım

Zihnimi ne kadar işe buladım
Oyuncaktım,
Yoktu Rakı olmazsa peynir yemeye
zamanım
Hezarfendim üşensemde,
Kaçsamda,
Sevmesemde,
Cuma gecesi geldimi
Hemen biraya sarılırdım

Benim işim benim sesimdi
Bunu kaç defa deneyimlemiştım
Bizimdi bu marka hep karşılaştığımız,
Zaten dünyayı kurtaracak şeylerde
yapmazdık
Örneğin ellerimin arasında siyah bir alfabe
taşardım
Kafamdaki nöronlar birbirleriyle savaşırdı
ve en son saçım uzunken görmüştüm
kendimi
Saydamlaşmıştım, dumanlar ve
timecodlardan

Benim işim yerleştirmekt
Tüm yansınları
Benim işim benim sesimdi

YARAMAZ KEDİ (Oğuz ANIL)

Reklamlardaki gibi söyleyebilirim şimdi
Anlatırım fısıldadıklarımı, şimdi utanmadan
Ne fayda gelirdi bana oyunlardan
Tavlalardan?
Param olmadımı kıcımda
Bir tane eşofman
Her şeyim biter ve yapamam
Düşünür dururum aynı şeyleri
Kimseleri arayamam sıkıntıdan
Bir öykü okur ve yatarım
Ama çıkarırım boş vakitlerde
Sevişmelerimi de aradan

II.

Ah,
Bizler neler konuşmuştuk
Şimdi bir anımsasam

Bundan sonra daha çok
Sofralara oturucam...

* Şiirin adının GALVANİZ olmasının
sebebi ağır metallerin bile galvanizle
kaplandığında ne kadar değiştiğini
göstermekle ilgilidir.

oturuyorken çayırda bir kedi geldi yanıma
masum baktı pek bana yaklaştı
sürtündü baldırıma
yağmurda ıslanmıştı ama titremiyordu
pek yaramaz bakıyordu
eğildim onu sevdim
pek çok şarkı söylüyor bu kedi dedim
sonra başımı okşadım
miyav miyav miyavvv
dedi bana uzun uzun
miyavlayışı tanıdık geldi bana dostça
yanıtladım onu önce sakince
ama sonra geldi bana bu inleyiş acı içinde
bu ses tektir değişmez
yalnızlıktır adı
her derdin
her yaşanmışlığın
her kaygının
sesini duyuyorum
tatlı güzel bir kedide...

AFORİZMALAR... (Adem ARSLAN)

Bir: Dere gibi yüzünü gösterir sevda
Irmak gibi nereye aktığını bilmesek de
Okyanus gibi derinliklerini görmesek de
Deniz gibi dalgalanır sevda...

İki: Güneş doğduğunda aydınlık sevinç
katıyor içime, güneş battığında karanlık da
üzüntü ile düşünüyorum. Bilmiyorum ama
gidiyorum böyle kimi zaman hasret kimi
zaman sevgi yakıyor içimi. Kimi zaman
yüreğimde dinliyorum seni, kimi zaman
hasretinle bilmiyorum kendimi. Özlüyorum
seni gel ey sevgili özlüyorum gel dindir bu
hasretini. Bilmiyorum ne olacak bu halim,
sevgi hasret ile yanıyor her yanı, kışın
yüreğim yaz, yazın kış oluyor mevsim
durmuyor değişiyor. Gel ey sevgili gel artık
hasret bitsin sevgi aşka erişsin aşk ile
yüreğimiz yansın sonra tüm isteğimiz olsun.
Gel ey sevgili gel artık hasretin ile
yanıyorum seni her yerde arıyorum gel artık
sevgili senin aşkıdır ihtiyacım, gönülünden
sana muhtacım gel. Gel ki coşsun bu
gönlüm gel ki aşkı bulsun bu ömrüm ne
olur gel ey sevgili. Kara toprak gibi
bekliyorum kimi zaman, rüzgar gibi
esiyorum gel gönlümün sultanı gel
gözümün nuru gel ey sevgili...

MASALLAR (Oğuzhan CEBECİ)

Gittim kül kedisi
Ayakkabımı getiremedim,
Pamuk prensese söyle yemesin o elmayı,
Yedi cücelerin almasın aklını.
Hayat beyaz atlıyı her zaman çıkartmaz,
Kurbağayı öptürüverir kadına,
Sonra uykuda kaybettiğin zamana yazık.
Hayat güzel...
Zindanlarda uzattığın saçı aklın varsa kes,
ör,
Kaç özgürlüğüne Rapunzel,
Bir zindandan başka bir zindana girmeye
değer mi?
Kırmızı başlıklı kızın akıbeti bilinmez.
Polyanna'nın kafası hepimizden güzel,
Lakin insanlar acımasız,
Bu kadar iyimserliğe kimse değmez...

YAĞMURUN SESİ (Gülay ERÇİKTİ)

Yağmurlu bir gökyüzü var dışarıda

Sana bakıyorum m adeta

Hani en sevdiğim mevsim demiştim ya
sonbaharı

Yağmurun içinde saklanan güzellikler
içinde o an hissetmişim seni

Ta uzaklarda

Belki çok zaman geçmesi gerekiyordu

Belki senin beni tanıman

Bana gelmen gerekiyordu

Kalbe konan bir kuş misali

Sessiz ve yağmur dolu bir gecede

Belkide gündüzün içinde

Yıllar geçerken

En sevdiğim mevsimimim hala daha
sonbahar olması

Sana ait bana ait bize ait olması

Tesadüf mü sevgimizin dahil

Herşeyimsin nefes alıp verimimizin dahi
aynı olması

Yağmurlu bir gökyüzü var dışarıda

Yağmuru izliyorum

Karanlıkta bir başına evde

Dinliyorum cama vuruşunu

Adeta nefes alıyor

Adeta huzurun adı

Bana seni anlatıyor

Seni aktarıyor

Yıllar geçse de en sevdiğim mevsim olacak

Çünkü içinde hep sen

Hep biz olacağız

Ortak bir ağbısız

Ortaklığımız

Aşkımız ve sevincimiz

Vaktinden önce ve sonra gelen hislerimiz

Sırlarımız sevdamız ve niceleri

Şimdi bu mısralarda uzun uzun gecenin
içinde anlatıyorum seni

Belki ben gözlerimi kapattığımda
okuyacaksın

Belki de gülümseyeceksin sadece

Yüreğine sevgiyi aşkı hissettireceğim yine

Yeniden yeniden gözlerinde var olan aşkın
içinde

Yağmuru izlerken

Gecenin ardında seni bekliyorken

Tek başına yine bir günü sonlandırırken

Yağmurlu bir gecede seni isteyerek
hissederek yazarken sana

Avucuna konmuş bir kelebek bir kuş gibi.

Sevdanın aşkım ve sevginin içinde...

ZOR YOLCULUK (Talha BAYANA)

İçimden çıkmak ne zor işmiş böyle.

Kuşları görmek, çiçekleri görmek

Ağaçları görmek.

Arzı sulayan kanları, bülbüllerin ağlayışını

Kimsesizleri, çaresizleri görmek.

Velhasıl, hayatı görmek.

İnsanları hissetmek.

Dahası kalbim var diye

Yaşadım zannetmek.

Kalbin yaşam belirtisi olmaktan çıktığını

Söylerdi zarafet.

-Zaten yaşam belirtisi değildi.

Eğer, yaşam belirtisi olsaydı kalp:

Sevgi timsali güllerin rengi

Cehennem kızıllığında olmazdı.

Eğer, yaşam belirtisi olsaydı kalp:

Yeryüzü canlanmazdı

Kanla sulandığını bile bile.

BAYAN E. VE HİÇ SEVMEDİĞİ İNCE TASNİF

(Özgür İRENHÜR)

“Yenilgi, bir öncekini unutturabiliyorsa, o güzel bir yenilgidir.”

İşte böyle demişti şişko cüssesini savurarak omuzlarını çeke çeke yürüyen, kıçına giydiği büyük beyaz donun pantolonuna iz yaptığından habersiz Bayan E.

“Beyaz donundan büyük egosu olan insanla konuşulmaz” diye cevaplamıştım ben de, sıska cüssemi savurarak omuzlarını çeke çeke yürürken, kıçıma giydiğim siyah boxer’ın pantolonuma iz yaptığımdan haberli Tasnif yani bendeniz, Bay İnce Tasnif.

***

Bayan E.’nin savaşçı ruhundan bir şey kaybetmemesinin, ona iş hayatında büyük avantaj sağladığından haberdardı, yumuşak ve zarif biri değildi, aksine yıkmak üzere programlanmış bilinçaltına sahipti. O bir savaşçıydı, hangi savaşta olduğunu bilmeyen, hangi savaşı hak ettiğinden habersiz bir elinde balta diğer elinde çay bardağı ile yüzünde her an ağlayacakmış gibi bir ifadeyi saklamak

zorunda olduğunun farkında, ama bunu deşifre edilmesini istemeyen, korkak ama korktuğunun farkında olmayan, çocukken kardeşine alınan hediyeye için “ona aldınız, bana almadınız” diye kızgınlık ve öfke duyan biri olarak o yıllara saplanıp kalmış hayat görüşünde olan biriydi sevgili Bayan E. , yıkık şehrin tek valisi, tek halkı, tek esnafı, her duyguyu abartarak yaşayan yalnız ama yalnız olduğunu kabul etmeyen, her an öfkelenmeye hazır hem kendisini hem de arkadaşlarının bildiği 55 yaşındaki büyümemiş bir bebek, dokuz kardeşin bilmem kaçınıcı kardeşliğine sıkışıp kalan, çalışan kadının itibar gördüğü yılları bir türlü geçememiş olduğundan yemek yapmayı bilmediğini gururla söyleyen hiç evlenmemiş, kitap konusunda 35 yıllık tecrübeyle bir gün kitap verirken ya da övülmeye karşı zaafı olduğunu anlayan bir müşteri övgüsünü duyarken ya da istediği kitabı raftan ararken kalpten öleceğini düşündüğüm Bayan E. ’den bahsediyorum.

Erkeğin, özellikle ataerkil topraklar büyümüş bir erkeğin burçlarla ilgili bilgisine ve inancına laf edildiği hesaba katıldığında, belki bazılarının komik gelmesini doğal karşılayabilirdim, ama hepimiz yıldız tozuyuz ve astronomiye inanan insanlar olarak burçlarla ilgili genel bilgime, inancıma sadık kalıyordum. Bayan

E. boğa burcuydu. 35 yıl boyunca kitaplarla haşır neşir olmuş, sönük, kendini bulamamış, gerekli patlamayı yapamamış biri olarak raflardaki tozla kavgaya hazırdı. Patronlarıyla yaşadığı tuhaf sorunlar ona göre savaş demektir, çünkü ona göre dünya bir savaş meydanıydı tıpkı Muhammed gibi, çünkü islam bu dünyayı savaş alanı gibi görüyordu. Kutsal kitabın hemen her sayfasında intikamdan, kinden, nefretten bahsediliyordu, tıpkı Bayan E. gibi çünkü yaptığım bir hatadan dolayı mutlaka cezalandırılıyordum.

Rizeliydi Bayan E., ama kendisine laz denmesinden nefret ederdi. Rakısını içer, koca memelerini savura savura yürürken dekolteden kaçınmazdı. Hatta bir gün patronun peşinden koşarken sağ kolunu ileriye doğru yumruğuyla tekne dümeni gibi kullanır gibi yönünü bularak, heyecandan olsa gerek, tökezleyip düştüğünde sağ kaşımın üstünde ceviz büyüklüğünde şişle geri gelirken hala atlattığı tehlikeden bihaber gülümsüyordu Bayan E. Aslında sorunun, patronunu görünce gözü dönmüş kan kokusu almış köpekbalığı gibi olduğunu bilmiyordu. Bir keresinde bunu söylemeye cesaret ettiğimde “köpekbalığı değil, hamsiyim, ama laz değilim ben” demişti, “buhulamasına bayılırım” Ayrıca koşarken devrilme riskiyle virajı almak için

kolunu dümen gibi kullanırken onu izlediğimde dekoltesi o kadar önemli değildi, çünkü büyük meme ucunu merak etmiyordum, ama o koca cüssesiyle Post-Punk ama durum analizi yapan punk dinlemesine şaşırıyordum. Post-Punk hem de en can alıcısından, Joy Division. Evet, Joy Division severdi ve Ian Curtis'in intihar ettiğine hala inanamıyordum ve onun ölümünden sonra kurulan New Order'a laf söyletmezdi, anlattığı doğru ise 1986 yılında Happy Mondays'i Bristol'da canlı izlemişti, sanırım Bayan E.'yi kıskandığım tek şey buydu. Ayrıca müzik kültürümüz bizim tek ortak yönümüzdü, ama benden en az 15 yıl önce doğmasından dolayı belli bir avantaja sahipti Bayan E.

Aynı işte çalışmamıza rağmen beni bir kez bile içten övmemişti, eğer bana "aferin" dediyse, bu istemeden gerçekleşen bir şey olduğunu, onunla uzun yıllar çalıştıktan sonra anlamıştım. Bana ilk aferin dediğinden ve hangi konudan dolayı dediğini aradan yıllar geçmesine rağmen söylemedi, artık söyleyemezdi zaten.

Bayan E. zeki değil kurnaz biriydi, ama yaşadığı, alışık olduğu ya da kurmuş olduğu sıradan alışkanlıklar çiftliğinden dışarı çıkmamaya özen gösterirdi, kurnazlığını tecrübesi olarak gösteriyordu ve bu çiftlik sınırları içinde geçerliydi,

alışkanlıklarından ve yıllar boyunca yapmaya devam ettiklerinin dışına çıkınca bocalardı, tek başına kalınca açık tehdit altında olurdu. Bunu gördüğüm an, kindar biri olmadığım için kafamı diğer yöne çevirir, kendini güvende ve avantajlı hissedeceği zamanın gelip rahatlamasını ben de en az onun kadar heyecanla beklerdim. Ben onu, onun kendisinden, daha da önemlisi beni düşünmesinden daha çok düşünüyordum. O kendine savaş açarken, ben ondan kaçırıyordum. Bayan E. haftalık karikatür dergilerinde her hafta var olacak biriydi, ama bunu çalışmak zorunda olduğum, işe ihtiyacım olduğum döneme denk geldiği için ne ona ne kendime kıızıyordum.

Bayan E. hep çocuk kaldığı için, her çocuğun ortak huyu onda da vardı, bencildi. O an ne konuşulursa konuşulsun, yaşansın, hemen kendisiyle mukayese ederdi. Mukayese etmesi onun asıl mutsuzluk kaynağı olduğunu ve o kaynaktan su içmeye devam ederse hep mutsuz olacağını, karmaşayı ve çatışmayı sevdiğini, oradan beslenip hayata tutunduğunu gördüğüm için hiç söylemedim. O her şeyi bir anda yakıp yıkmaya, öfkelenip debelenmeye, karar almak için sinirlenmeye o kadar ihtiyacı vardı ki, bu yönü onu hayata bağladığımı kendine itiraf edemedi. Bayan E.

çoğunlukla bakıştan, mimikten, yani kısaca sessizlik içinde söylenmiş hiçbir şeyden anlamazdı, ara sıra lafla ya da ıslak odunla kafasına vurup kendine getirmek gerekiyordu, çünkü hiçbir zaman sınırını bilmez ve hayali bir üst kata çıkmak için merdivenleri zorlardı, merdivenleri yani sabırlarını. Onun sınırı, karşı tarafın sabırdı, o bitince sınırı çizerek bir sonraki atağa kadar beklerdi, beklerken kendini tebrik ederdi, çünkü iyi bir şey yaptığını inandırırdı kendi. Bu ve bunun gibi bir çok olay karşısında Bayan E. şifreli kanalı çözen dekoder gibiydi. Olayları, cümleleri, durumları anında ve hızla kendine göre şekillendirir, ya içinden ama genelde mırıldandığının farkına varmadan belirginleştirirdi. Dedim ya, bencildi ve bunu sonuna kadar kullanmasını bilirdi.

Bayan E. eğer izinli gününden ya da bir önceki mesaiden kitapevine nasıl geldiğinin önemi yoktu, kafası her an her şeye bozulabileceğini bildiğinden, her mesai öncesi mutlaka bir aksiyon beklerdim, bazen olurdu bazen olmazdı, ama kafası bozursa bunun acısını benden kurnazlıkla çıkarıyordu. İş ile ilgili yaptığım her hangi bir hatayı kollamaya başlardı, bulunca da o hata nasıl yaparsın, kaç kez söyledim sana İnce Tasnif Bey, demek ki söylediklerimi dinlemiyorsun,

dikkatsiz birisin, sevdiğin birkaç kitap dışında raflara bakmıyorsun, gibi kayaları kafama atardı. Kayaların sayısı yoktu, o rahatlayınca kadar devam ederdi bu fırlatma işi. Mesaide hiç yemek yediğini görmediğim için, sabah kahvaltıda bir kuzuyu tek başına yediğini her zaman düşünmüştümdür. Sabahları çoğunlukla sinirli olurdu, eğer çay demlenmemişse, diğer dükkanlardan bardak bardak çay dilenirdi. Çay ona iyi geliyordu, ne de olsa kabul etse de etmese de Karadeniz uşağıydı.

“Zor biri olduğumu biliyorum” derken, aslında zor değilsin, kendini zorla test edip zamanını öldürüyorsun dediğimde bana attığı bakışı hala unutmam. Bugün de, yüksek ve göğü delen ağaçların, kuş civıltılarının, toprak kokusunun ve ölüm korkusunun el ele kol kola gezdiği burada bile hala gözümün önünde. Yaşamak istediği his varsa ve o an canı çekmişse etrafında kim varsa bir kurban seçerken ki kararlılığın yarısı bende yoktu. Zengin mütahit olan babasının dokuz kardeşin bir çoğunu evlendirip, bazılarının ülke ve şehir dışında yaşamalarını sağladıktan sonra annesinden boşanmadan başka bir kadınla kaçıp gittiğini, hafif melankolik, mutsuz ve kendini zayıf hissettiği bir gün ağzından kaçırması olduğunu anladığımdan, bu konu hakkında, baba konusu hakkında hiçbir şey

söylemedim, ima da bile bulunmadım. Ama şimdi anlıyorum da, Bayan E. hayatı doya doya yaşamak zorunda olduğuna kendini şartlandığı için mutsuzdu. Mutsuz olduğunu kabul etmese de, şu an ne düşündüğünü, ne yaptığını merak ediyordum. En sevdiği çiçek karanfildi ve elimdeki karanfili öptüm. Kuş pisliği bulaşmış mermere kazınmış isim ve soyadını cebimdeki mendille sildikten sonra toprağın üstüne bıraktım. Geçmişe gidince, kavgalarımız, öfkesi, çay dilenmesi, bencilliği, şu anki kuş cıvıltıları, gökyüzünü delen ağaçlar, araba ve korna sesleri hemen hepsi daha bir anlamsız geliyor, ama onunla çalışırken tanık olduğum gibi, Bayan E. haklıydı, gene haklıydı;

Yenilgi, öncekini unutturabiliyorsa, o güzel bir yenilgiydi.

Ve artık en büyük yenilgi onundu.

ÇAY (Hamiyet KOPARTAN)

Bir mahalle kahvesinde

Seni yudumlarken

Geride kalan gençliğini,

Yitirdiği yârini hatırlatan,

Kasketinin altındaki

Zifiri karanlık başı kaşıdıran,

Saçı ağartansın çay!

Kısıp gözlerini ufka dalan,

Ummandan ummana salan,

Daha delikanlı çağında

Genci hummaya sokansın çay!

Fakirin ekmeğine katık,

Dermansız dertlerine ortak,

Belki en büyük zevk,

Bir alışkanlıksın.

Sofranın olmazsa olmazı

İç yangının en açmazı,

Kış gecelerinin soğuğuna inat

Muhabbeti sıcak bir dostsun çay!

Kırılan saçlar gibi

Kırılan gönüllere,

Yorulan ruhlara,

Savrulan hayatlara,

Yolundan sapanlara,

Kapanda duranlara

Umuda açılan bir kapısın çay!

UÇSAK BALON OLSAK (Gizem ALIŞAK)

Karalar bağladı açtığım yeni defterdeki
beyaz yapraklarım.
Duvarlar sessiz kaldı sessizliğine
Kalem isyan etti seni yazmaya.
Gökyüzü,
Kokunu kıskanıyor. Neredesin?
Turnalar maviye çalarken gökyüzü,
Taşıyor bulutlarını kanatlarında
sonsuzluğun.
Bu umutsuzluğun neresindesin?
Penceremin saydamlığı yansıtıyor yüze gün
ışığını.
Sordu papatya saksılarım da günışığına,
Neredesin?

BE GÜLÜM (Mazlum CİHANGİR)

Seni görmeseydi gözlerim,
Körlüğüme yanardım.
Seni gördü gözlerim,
Tutuldum, sevdim, şımardım.

Seni sevmeseydi gönlüm,
Güzellikten ne umardım?
Sevdim,
Temelli tarumarım.

Seni anlatabilsem,
Ama önce anlayabilsem,
Kuşkonmaza konmuş kuş gibi,
Kahramandım.

Seni öpsem,
Giderdi tüm utangaçlıklarım,
Ya sevgilim olurdun, ya karım,
İşime bakardım.

Senin şiirini yazabilsem,
Kumarını oynardım hayatımın,
Düşüş gelsin diye,
Dizelerinin önünde sabahlardım.

Seni kaybetmeyi düşlesem,
Aklımı kaçırdım,
En kötüsünü yapardım,
Dünyayı yakardım.

Seni seviyorum be gülüm,
Gökleri kaplasa da efkârım,
Şakası yok bunun,
Minnettarım...

DAMLA SAKIZI

(Gökay ATAÇ)

Ağzımda kurumuş damla sakızı tadı
Zor oluyor bu tatlı akşamların yâdı
Zonkluyor kulağında kağıt hışırtısı
O keskin gözlerinin tatlı parıltısı
Kimsenin umurunda değil ki bir başkası
Anlam veremediğim bir algı kazası
Gök gürültülerinin sessiz karaltısı
Beynimde dolaşan düşünceler sancısı
Elimde bir kalem bir de kâğıt parçası
Geçmiyor ki sensiz günlerimin yarası
Hala elimde o gülüşün hatırası
Acaba nerede yarınların sonrası
Neticede eskimiş bir kitap sayfası
Ya da ufukta gözükten tepe noktası
Hepsinde de bir yığın duygu kalıntısı
Şimdilerde durdu zamanın akıntısı
Geçmeyen zaman kara bulut gibi çökmüş
Atlarken damlalar uçurum yanağımdan
Yalnızlık denen illet yer etmişken sanki
Kalemlerim tükenmiş, artık yazmaz gibi
Herkes ağlıyor de mi, duvarlar misali?

BİR İNSANIM

(Ahmet ALKAYIŞ)

Ben;
Kul değil,
Sadece Allah korkusu olan,
Bugün varsa, yarın öleceğini bilen,
Kötülükten ve iftiradan, dedikodudan ve
dıldırdan sakınan,
İyilik yapıp, kötülük gören,
Sahte dostlardan kaçan
Bir insanım...
Ben;
Yükseklerde gözü olmayan,
Sevdiğini tam seven,
Acılarını içine gömen,
Gerçek dost arayan,
Bir türlü bulamayan,

Bir insanım...

YALNIZLIK PAYLAŞIMI (Ayşenur AKIN)

“Tek bir yalnızlık vardır.O da yalnız kalamamaktır, tamamen onunla olamamaktır.” diyor Cemil Meriç. Peki ne demek istiyor? Biz gerçekten yalnızlık dediğimiz şeyi tam anlamıyla yaşıyor muyuz? Yoksa yalnızlıkla aramıza giren başka iyeler de mi var?” Bir ben vardır benden içeri.” diyen Yunus’un sözüne içerlenmeli mi? Belki de içimize tıktığımız ve onlara kulağımızı tıkadığımız bir “Ben” içerlemiştir bize. Olamaz mı? Yalnızlığımızla bize iştirâk eden kalabalığımızın elinden tutmalı ve gönlümüzün kuyularına, kuyularına attığımız nice Yusuf’ları gün yüzüne çıkarmalıyız diyorum. Belki o zaman dejenere olmuş güzelliklerimizin ne bir kılıfa ne de bir maskeye ihtiyacı olur.

Modernize olmaya temâyül edenler:”Biz modern olmalıyız!” lafını pelesenk edip batırıyorlar dillerinin çuvaldızını kafalarını kaldırdıkları her yere. Kimi özüne batırılmamış sarı bir tenekeyi asıyor boynuna medeniyet madalyası diye.

Tüm seçkin kalabalıklar, topluluklar içinde:”Ben artık yalnız değilim.” yalanını yamıyoruz dilimize. Şimdi soruyorum: Şehirlere sıkışmış, metropoller arasında ezilmiş; bir çocuğun dirseklerinden, dizlerinden silinen o masum yaralar mıydı yalnızlık?

Camekânların, alışveriş merkezlerinin, şirketlerin, çok katlı gökdelenlerin içine sığdırılmaya zorlanmış o büyük yalnızlıklar yerleşecek Bohemyalarını ölü topraklara inşa ederler. Bedenimiz bize emanet

birakacak yerlerimize öyle kötü şeyler doldurur ki ruhumuzun anahtarını hep aynı paspas altında saklamak zorunda kalır. Yalnızlık denilen şey bu olmaz diyorlar. Halbuki kabalaşıyoruz, kalıplaşıyoruz, kalabalıklaşıyoruz bir kaos yaratırcasına. Birbirlerini kemiren oburlarımızın diline sahip çıkamıyoruz; ilişkilerimiz sıska ve güdük kalıyor. Bu bir bunalımdı belki de. Ligme ligme edilmiş ruhlarımızın bir yerlere takılıp kalmış tarafıydı. Bir yanımızdan teğellenmişken bir daha hiç çözülemeyecek kadar kör bir düğüm müydü bu yalnızlık?

Yalnızlık her yerde. Spot ışıklarının altında bile var. Bir pandomima sanatçısını yahut bir palyaçoğu hayal edin; perde açılır, oyun başlar. Sahne kalabalıktır. Alkışlanırsınız, kıvanırsınız. Böylece:”Ben artık kıvam ama geldim.” dersiniz. Oyununuz bitmiş; büyük perdeler çekilmiştir yüzünüze. Son perde de oynanmıştır. Salon boştur artık. Sahnede sadece siz varsınızdır bir de spot ışıkları. Birazdan onlar da söner ve bu sefer de başka bir oyun sergilenir. Sahte kalabalığınızın gölge oyunları baş başa kalırsınız. Trajedisi de vardır yalnızlığın komedisi de olacaktır. Çünkü hepsi kalabalığınızın bizden uzaklaşma serüvenini anlatır. İçimizdeki kayıplar, Gratel’in yollara döktüğü ekmeklerden evin yolunu bulabilme parodisini yaşar. Halbuki insanın ilk macerası kendi merkezine yolculuk etmeyi hasıl eder. İçten içe bir seyr ü sülûk halidir kendimizi kendimize getiren.

Yollarımıza koyduğumuz taşlardan da ellerimizi koyduğumuz taşlardan da haberdar değil miyiz aslında? Ne zaman yalnızdık biz? Yazarken yalnız mıydık?

Yazdıklarımızın kaderini kalemimizle yaşamıyor muyduk? Hermann Hesse'in dediği gibi: "Yalnızlık, alın yazımızı kendi kendimize ulaştırmak için başvurduğumuz yolumuzdur."

Ne zaman yalnız kaldık biz? Ahmet Cemil Lâmiâ'ya kavuşamadığında bârân-ı elması yalnız bırakmış mıydı onu? Samim Simeranya'ya kaçtığında kendi ile karşılaşmamış mıydı yine? Yalnızlıkta kendi cümlesi bile eşlik ediyor insana diyor Nuri Pakdil. Bizimle hem dem olanları, içimize sokulanları elimizin tersiyle öyle itiyoruz ki: "Artık tamamen özgürüm!" yalanını uyduruyoruz. Halbuki kalem elimize aldığımızda başlıyor hengame; kimler kimler musallat oluyor bize. Çekişip çekiştiriyoruz yakasına yapışarak: "Sen de nereden çıktın şimdi?" diye sitemimizi de eksik etmiyoruz kelimelerimize.

"Birbirimize kıyamet kadar yakın, kıyamet kadar uzak; ama kıyametler içindeyiz." diyor Exupery. Arafta mıyız bir bakıma? Kıyametler içinde bizi kendimize getiren bir sürü bekliyor kulaklarımız.

Kimi zaman birileri ile kesişti yolumuz. Hayatımızın çıkmaz sokaklarına çıkanlar da vardı, bizi avucunun içi gibi bilenler de... Şimdi diyorum ki: Ne çok tanıdıklar beni yalnızlık dediğim şu kalabalık hanemde. Soframda böldüğüm ekmeğime katık, sırtımda taşıdığım bohçama azık oldular. Seriyorum örtüsünü hayatın mükellef sofrasına, doyuruyorum her gün doğan yalnızlarımı: Bölüşüyoruz içimden gelen ne varsa!

İLAHİ KOMEDİ (H. Senday ÖZDAMAR)

SUNUŞ

Herkes dünya edebiyatının en ünlü isimlerinden biri olan Dante'yi ve onun tanınmış eseri Divina Commedia'yı, (İlahi Komedî) bilir. Divina Commedia'nın yazılmasına neden olan olaylar, koşullar, Dante'nin, yaşamında yatmaktadır. Divina Commedia'yı konu alan bir tiyatro oyunu yazarak seyircilere sahne aracılığı ile bu eseri tanıtacağım. Oyun iki perdeden oluşmaktadır. Eserin başkahramanı Dante ALİGHİERİ'dir. Oyunun birinci perdesini Aristo'nun, üç birlik kuralına uygun olarak kaleme aldım. (Zamanda, eylemde, mekânda birlik) Birinci perdede, seyirciler Dante'nin, yaşam öyküsünü kendi söyleminden dinler. Dante, doğumundan, ölümüne kadar başından geçen olayları anlatır, bu yüzden birinci perde tek kişilik bir oyundur. Dante ve Divina Commedia arasındaki ilişkiyi seyircilerin daha iyi anlayabilmeleri için, Dante'nin, hayatını sembolik hareket ve davranışlarla gösterdim. Örnek olarak; Dante ve Beatrice'nin, aşkını birinci ve ikinci aşk tanrılarının araya girmesi ile dile getirdim. Birinci perdede: gösterilen günah grupları ve eserin özgünlüğünde olan hayvanlar (Panter, aslan, kurt) birinci sahnede yer almıştır. Bu üç hayvan belirlenmiş olan günahlarını oluşturan niteliklerini sahnede kendi ağızlarından seyirciye aktarmışlardır. Oyunun ikinci perdesini, üç birlik kuralını düşünmeksizin yazdım. Bu ikinci perdede olaylar: Dante, Vergilius- Dante, Beatrice

arasında geçen konuşmaları içermektedir. Bilindiği gibi, Divina Commedia'nın doğmasında etkinleşen düşüncelerden biri, akla, vicdana olan övgüdür. Aklın egemenliğinde olan vicdanın duygusal düşüncesindeki davranışdır, bilincidir. İkinci perdenin birinci sahnesinde, bu duygusal düşünce bilincini Dante ve Vergilius, arasında geçen konuşmalarla seyirciye iletterek vurguladım. Divina Commedia'da, üzerinde durulan diğer önemli ana düşüncelerden biri de Tanrıya, ulaşma, yakarma, af dilemedir. Tabii bu düşünce tanrısal hizmeti simgeleyen bir kadın aracılığı ile olacaktır. İkinci perdenin ikinci sahnesinde: bu konuyu Dante ve Beatrice, arasındaki konuşmalarla ifade ettim. Bununla birlikte, cehennem'de üç günah grubunu konu alan hayvanların da ikinci sahnede yer aldığını gösterdim.

Oyunun sahnelerini eserin çağından esinlenerek gerçekleştirdim, böylece ortaçağı çağrıştıran dekoru, kostümü, efektleri kullandım. Masanın, sandalyenin, Dante'nin, kostümünün XIII. yüzyılın özelliklerini anımsatacağını ortaya koydum.

Oyunda hazırlanacak müziklerin, XIII. yüzyılın özelliklerini taşıyacağını yansıttım, oyunun konularına göre müzikler seçtim. Örneğin, oyunda lavta, lir, org gibi müzik aletlerini eserlerinde kullanan Iacopo PERİ ve Caccini'nin kompozisyonlarından faydalanılacağını duyumsattırdım. Saint SEANS'ın 'Hayvanlar karnavalındaki' seslerin, efektlerin yer alacağına değindim. Işıkları oyunun çeşitli sahnelerinde gerekli kılınacak değişikliklere göre ayarlanacağını saptadım.

Oyunumu hem Türkçe hem de İtalyanca

yazdım. Dante ve Divina Commedia'nın, sahnelenmiş bir oyunun olup olmadığını; fakat özgün olan bu çalışmayı yaparak, Dante ve Divina Commedia'yı, bu ürünümle oyunlaştırmaktan mutluyum.

***

KİŞİLER

DANTE: 35 yaşında, orta boylu, Floransalı, bir şair. Başında şairlik işlevini simgeleyen zeytin dalı taşımaktadır. Genç EROS: Orta boylu aşk tanrısı, biraz çocuksu; aşk okunu göğsünde taşır. BEATRİCE: Kıvrırcık saçlı, mavi gözlü, sarışın güzel bir genç kız.

Olgun EROS: Geniş omuzlu, uzun boylu, genç bir aşk tanrısı; göğsünde aşk oku taşır.

VERGİLİUS: 40 yaşında; ünlü bir Latin şairi; başında şairlik işlevini simgeleyen zeytin dalını taşır.

Panter: Orta boylu, beyaz yeleli, sarışın çekici bir genç kız

(Şehveti, kadınca bir hovardalığı simgeler.)

Aslan: Siyah yeleli, dağınık saçlı, çıplak ayaklı bir genç erkek (Gururlu, kibirli, kendini beğenmişliği simgeler.)

Kurt: Siyah yeleli, dağınık saçlı, hırpani görünümlü, elbisesi parçalanmış yamalı bir genç kız (Kıskanç, haris bir kişilik görüntüsü çizer.)

I.SAHNE

I. PERDE

'Dante, genç Eros, Beatrice, büyük Eros, panter, aslan, kurt'

(Sahne karanlıktır, fon müziği başlar. Sahnenin sağında Dante'nin, çalışma masası, koltuğu, tanrısal acımayı, yakarışı anımsatan heykeller, çeşitli yerlerde tanrısal inancı gösteren resimler, duvarlarda ortaçağı çağrıştıran heykeller, masanın üstünde toplanmış kâğıtlar ve kitaplar, mürekkep hokkası, bir kandil. Bir köşede Floransa, komunesini gösteren İtalyan haritası vardır.)

DANTE: (Koltuğunda oturur, kitaplar ve kâğıt yığınları arasında kalemını sürekli hokkaya batırıp çıkararak yazı yazmaktadır, bununla birlikte masanın üzerindeki mum bitmek üzeredir. Dante, etrafına bakar, alçak sesle konuşmakta, başka bir mum almak için ayağa kalkar, onu mumluğun içine koyar, seyircilere bir göz atar, müzik biter, normal ses tonu ile konuşmaya başlar.)

Dante ALİGHIERİ'yim ben, 1265 yılında Floransa'nın, bakir uçsuz bucaksız topraklarında doğdum. Ailem soyluydu, fakat çok zengin değildi. Ama her şeye rağmen iyi bir eğitim aldım. Gençliğimde söylev sanatıyla uğraştım, güzel konuşma ve Latince yazmayı öğrendim. Çocukluk yaşlarımdan itibaren şiir yazmaya büyük bir yeteneğim vardı, böylece şiirle ilgilenmeye başladım. Dizelerimi yazarken, doğal olarak zamanımın şairlerini model olarak aldım. İlk önce, Sicilya Şiir Okulunun, şairlerinin izinden gittim. Sonra kadının erdemli bir birey olduğunu ve iç güzelliğe sahip bir ilahî simgeye yaraştığını dizelerine döken Dolce Stil Nuovo, ozanlarının akımından etkilenerek şiirler yazdım. Şiirsel tecrübelerimin merkezi, ana konusu kadınlık olgunluğunu davranışlarıyla beni derinden etkileyen, Beatrice, oldu.

(Beatrice, ismini söyler söylemez, ses tonu değişir, gözlerini yukarıya kaldırarak sahenin boşluğuna acı ve hafif bir gülümseme ile bakar.)

Bana ilham veren esin kaynağım, Beatriceydi. İlk aşkı, ilk mutluluğum Beatrice. Kadını övmek, heyecanımı hissettirmek için şiirler yazıp kaleme aldım. Beatrice'yi, ilk kez 9 yaşındayken gördüm. Bu küçük kıza âşık oldum.

(Müzik tekrar başlar, kırmızı bir ışığın altında: Genç Eros, müziğe uygun ritmik hareketlerle sahneye girer, Dante'nin, etrafında dolaşır, Dante'nin kalbine aşk okunu dokundurur, sahneden yavaş adımlarla uzaklaşır. Dante, ayaktadır, etrafına bakar, müzik biter.)

DANTE: (Çevresine özlem dolu acı ile bakar.)

9 yıl sonra Beatrice ile tekrar karşılaştım. Beatrice, güzel bir genç kız olmuştu. Konuşma tarzı, nazik hareketleri beni etkilemişti.

(Pembe ışığın altında, Beatrice, sahneye girer; Dante'nin, pozisyonu, Beatrice ile karşı karşıyadır. Dante, Beatrice'yi, görmez. Beatrice, ayaktadır. Müzik başlar olgun Eros, sahneye kırmızı ışık altında girer, Dante'nin, kalbine aşk okunu dokundurur, onu Beatrice'nin kalbine koyar. Dante ve Beatrice'nin, etrafında dönüp, sahneden ritmik hareketlerle çıkar bununla birlikte, kırmızı ışığın altında Beatrice'de sahneyi terk eder. Müzik biter.)

DANTE: (Ayakta, heyecanlanmış acı bir sesle)

Böylece Beatrice'ye, adanmış 'Yeni Yaşam' adlı bir eser yazdım. Fikirlerim

duygusal düşüncemle çarpışarak karanlığa inat mı inat yarıştırdı zamana karşı, sadece dokunuşu ve öpüşü var olacaktı. Gecenin yalaz aydınlığında, davranışsal bilinç tedirgin bu uyumsuzluk içinde, içimdeki bene sesleniyordum serzenişlerimle birlikte. İşte bu duygusal düşünce yoğunlaşması içinde Beatrice'mi, 1290 yılında, sonsuza kadar kaybettim. (Onu ağlamalı, iç çekişli bir tarzla söyler. Işıklar hafifçe karartılır. Yüzü üzüntülüdür.) Beatrice'min, acısı, varlıksal yok oluşu ben de derinden ve sonsuza kadar sürecektir yasa boğdu. Dönülmez noktada sarmaladın beni, kişilik olgunluğumun verdiği döşenmiş yolların aralığında, ey kadını, kim ağlar bir lavta tınısında, kim hüznün sancısıyla kıvrılır duygusal düşünce birlikteliğimle birlikte seninle, artık yeter bu yenilgi yılgınlığı, uyansın artık tenindeki ateşin beni yakışı, çoğalıp artsın direngen kişiliğinle yaşam kaynağın, ey Beatrice, sen artık benim gönlümün ilâhısın. Yitik topraklara ekilirdi sevgi, ama sen yitmedin. Sen ey uğruna canımı ortaya koyacağım kadını. Kaynayan suyun havada buhar olup uçuşması gibi sonsuzluklar diyarına karıştın böylece, yetişmişti senin iffetin karşısında imdada çarpışan bedenlerimiz ve onların beyinde bıraktığı izler örneği, sevgi diye yanıp tutuşan yaşam içsel doğasının içinde bulacaktır, kaybettiği sevgisini. (İnatçı, kararlı ses tonu ile anlatımına devam eder. Dante'nin, vücut pozisyonu seyircilere doğrudur, elini masaya dayar.) Beatricem, her zaman ben de tanrısal üstünlüğü ve temizliği hatırlatmıştır. Ancak böyle bir güzellik Tanrı'ya lâyıktır. Tanrı ile boy ölçüşebilecektir. İşte Beatrice'min, ben de uyandırdığı mükemmel duygularla eserimi yazdım. Beatrice 1290 yılında

ölmüş olsa bile, bu eserim onu ölümsüzleştirecekti.

Acımı dindirmek için, kendimi avuncuk etmek amacıyla felsefe çalışmalarına yoğunluk verdim, hocam olarak saydığım Vergilius'u örnek alarak daha çok çalıştım. (Vergilius, sahneye girer. Dante'ye, yakındır. Dante'ye elini verir. Bakışlır.) DANTE: 1295 yılından itibaren siyasi yaşamım başladı, 15 Temmuz 'dan 15 Ağustos'a kadar geçen bu süreç içinde, 'Priore' seçildim. Şehrimin siyasi yaşamında etkin görev aldım. Ah! (Yüzünü seyircilere çevirerek, derin bir şekilde iç çekerken bu sözleri söyler ve arkasını döner.) Yaşadığım çağda papalar ve imparatorlar arasında anlaşmazlıklar, savaşlar vardı. Papalar siyasi erki elinde tutmak istiyordu. İmparatorlar ise ruhani işlerle meşgul oluyordu, bu yüzden İtalya'daki bu çatışmalar siyasi partilerin oluşmasına yol açtı. Guelfiler, papa'yı destekliyorlar, onun siyasi görüşünü kabul ediyordu. Ghibelliniler imparatorun tarafındaydı. Bu siyasi partiler arasında İtalya'da uzun zaman sürecektir kanlı savaşlar oldu. Bu olaylar yüzünden çok acı çektim. Ah! Ah! İtalya.

(Üzgün bir şekilde, ses tonu hiddet dolu, İtalya haritasına ve Floransa komunesinin bulunduğu yere doğru bakar.) Ah! Floransa! Sen bu duruma nasıl düştün! Böyle bir duruma ben nasıl katlanacaktım ha! Priore olarak görevim kolay değildi. Şehrimde güveni ve düzeni sağlamalıydım fakat onu yapamadım, papalar ve imparatorlar tarafından yapılmış haksız, dürüst olmayan işler yüzünden bunu şehrimde sağlayamadım. 1266 yılındaki Benevento savaşından sonra,

Ghibellini'lerin, partisi güçten düşmeye, zayıflamaya başladı. Floransa'da, Guelfiler iki gruba ayrıldı: siyahlar ve beyazlar. Siyahlar papa'nın politikasını destekliyordu, beyazlar imparatorun düşüncesini benimsemişlerdi. Şehrim bu iki grubun arasındaki anlaşmazlıklar yüzünden mahvoldu, bir kâbusa dönüştü şehrim. Papa'ya saygı duyuyordum, papa'nın fikirlerine katılıyordum fakat papa siyasi sorunlarla ilgilenmeyecekti, gücünü devleti yönetmek için kullanmayacaktı, bireylere tanrısal, kurala boyun eğmeyi öğütleyecekti, vicdanlarının içine serpiştirilmiş güzellikleri keşfetmenin gerekli olduğu gerçeğini ortaya koyup çıkaracaktı. Bu keşmekeşlikte bölüşülmeyen tamah ve hırs nereden ileri gelmekteydi' Paylaşılmayan pay, neydi? Birliğin ve beraberliğin verdiği güven ve huzur içinde zor muydu acaba yaşamak? Tabii ki, hayır.

Karşılıklı güven, huzur ve sevgi duyumsatılmaksızın bir devleti korumanın olasılığı imkânsızdı, birbirini hiçliğe doğru götüren fikirlerin karşı karşıya gelmesi yurdu ve zamanı yok etmeye yetecekti böylece.

(Bu sözlerini seyircilere bakarak söyler.) Priore, olduğum zaman, papa 8. Bonifazio'ydu. Toscana, bölgesindeki topraklarını genişletmek istiyordu bu yüzden, beyaz ve siyahlar arasındaki anlaşmazlıklar, çatışmalar onu ilgilendirmiyordu.

Ben de, papa'nın düşüncesine hak vermiyordum. Çünkü papa haksızdı. Böylece siyahların tarafında olmadığım için sürgüne gitmek zorunda kaldım. İlk zamanlarda, şehrim bir gün dönebileceğimi ümit ediyordum, bu amaç

doğrultusunda; arkadaşlarımla ilişkiyi kesmedim fakat onlar arasında da anlaşmazlıklar olduğunu anlayınca, onlardan da koştum. Tek başıma kaldım. Yaşamımın geri kalanını çeşitli prenslerin yanında geçirdim. (Biraz durur, birkaç kâğıda bakar, yeniden konuşmaya başlar.) Sürgün, aklımın ufkunu şehrimin sınırları dışına kadar genişletti. (Ses tonu insanlık kelimesinde daha derindir.)

Sadece Floransa' da, yaşayan halkıma değil, ama bütün insanlığa da yüzümü çevirdim.

(Hangisi, nasıl, niçini söylerken, şaşırmış gözlerle bakar, ses tonu değişir.) Bu anlaşmazlıkların sebepleri hangisidir?

Bireyler nasıl bu düzensizlikte yaşayabilirler?

Niçin bireyler birbirlerini öldürüyorlar?

(Elleri havada, avuç içleri yüzüne doğru masaya yaslanacak şekilde durur.) Ah! Bu insanlar! Bu olayların gerçek nedenlerinin bilincindeyim. Her şeyden önce, toplumsal uzlaşma yok, insanlar diğer insanları çıkarları uğruna kullanıp sömürüyorlar, diğerlerini aldatıyorlar. (Göz ucu ile seyircilere anlamlı anlamlı bakar.)

EVET, evet (Konuşurken başını eğer)

Fakat işte bu nedenler düzensizliğin ve kargaşanın sebepleridir. (Heyecanlanmış, hemen sahneye doğru döner. İç çeker.) Artık insanlar diğerlerini düşünmüyorlar, gelecekleri hakkında plan yapmayı unutmuşlar. Eğlenmeyi tercih etmişler.

Ölümden sonra ne yapacaklarını bilmiyorlar.

(Ses tonu sertleşir.)

Vicdanlarını kaybetmişler, sağduyuları da yok.

(Tanrı'yı ararcasına sahnenin boşluğuna bakar.)

Bireyler hem Tanrı'yı, hem de yasaları bir kenara bırakmışlar. Çünkü davranışlarının iyiliğini, kötülüğünü, doğruluğunu, yanlışlığını, haklılığını, haksızlığını saptayacak özgür anlayışa sahip değiller. İçsel olarak yargılama gücünden yoksunlar. Aksine, bireyin kendisinden önce başkalarının iyiliğini, yararını düşünüp yardımcı olması iç benliğindeki sevgi yumağının gelişmediğini, kök salmadığını göstermektedir bu yüzden. Bu aşamayı ise elde etmek için yeryüzünde 'Özgecilik' anlayışının bütünselliğini kavramak gerekir. Çünkü Tanrı, bireyleri manevi mutluluğa götürecektir; Yasa ise, bireyler arasındaki düzenin korunmasında, aracı olacaktır. Gördüğümüz üzere: İki yapı da yozlaşmıştır. Floransa, komunesinde. (Günah gruplarını gösteren panter, aslan, kurt sırayla sahneye girerler.) (Şehvet, panter sahneye girer. İzleyicilere ukala bir tarzda, parlak gözlerle bakar, küçümseyici alaycı bir tavırla ayakta durmaktadır.)

PANTER: Şehvetim ben. Şehvet. (Diyerek bağırır.)

Yüzyıllardan itibaren farklı cinslerin yaşamlarını yaşamlarından alan, onların uslarıyla oyun oynar gibi oynayan kösnüğüm, işte ben. Her derde devayımdır, aile kuran, çocuk yapan çil çil yavru doğurtan ben, daha ne isterseniz yerine

getirmeye hazırım. Aman dikkatli olun, kuyruk ucuma basmayın benim, yalayarak ısıtırırım sizi. Aman ha! Aman ha! (Diyerek, alaycı bir davranışla sahnenin her iki tarafında dolaşır. Kibiri simgeleyen aslan, hızlı ve kararlı adımlarla sahneye girer. Dişlerini gösterir pantere küçümseyici tarzda bakar.)

ASLAN: Kibirliyim. Kibirli işte. (Diyerek bağırır ve hiç kimseye selam vermez, karşısındaki kişilerden selam almayı bekler.) Ey dostlar, kâfirlerin en büyüğüyüm ben, selamsız sabahsız dalarım içeri, gündüzüm yok, gecem ise nafile, başkasından beklerim bana selam vermesini, niye ben önce vereyim ki! Kendimi büyük görürüm her zaman, uluyum ben, uluyum. Gerçekte alçakgönüllü olan birey kendini bir varlık olarak hissetmediği için tevazu göstermeye çalışır, bu nitelikte bana göre günahların en büyüğüdür, ben günahkârım, büyüklük ve üstünlük ancak ve ancak bana yaraşır. Büyük âlimler der ki 'Kibirliye kibirli görün!

(Ah diyerek haykırır, kişiliğindeki nitelikleri övmeye devam eder.) Böylece onu küçük ve hakir görmüş olursun! Sakın ha! Sakın. Kanmayın bu sözlere, ben her zaman Ruh fakirliği içinde ruh zenginiyim.'

Aynı zamanda, insanlığın kurtuluşu yeryüzünde benim aracılığım olacaktı. Oysa, alçakgönüllülük ister cahilden, isterse de çocuktan duyumsatılsın imanını hiç kuşkusuz ki kabul etmek duygusal düşünceme erişmeyip yaklaşmaz, herkesin üstünde tanrısal bir güçle donanmış yasalar önünde serbest bırakılmış bir şelaleyim!

(Bütün bu cümleleri alaycı ve şarkı

söylüyormuş gibi gür sesiyle haykırır.) Bireylerin hep kötü yönlerini görerek ve ortalık çok bozuldu diyerek böbürlenirim. Sanki yamaç sırtlarında dolaşan atmacalar gibi. Kibirliyim kibirli, hükümlerim yerinden oynatan bozguncu bir oyuncuyum, yeryüzünde. Bir kölenin hükümdarın tacını başına geçirerek onun kürsüsüne de oturup hükmetmesine benzetilirim sürekli. Kendime karşı el pençe divan durulmasını arzu ederim, alay ederim bireylerle, birlik ve beraberlikten hoşlanmam, besin kaynağım kargaşa ve düzensizliktir, benim ebedi mutluluğum ancak ve ancak bu keşmekeşliğe bağlı. Her durumda herkesi küçük görürüm, başı gözü ile bireylerle alay ederim. Çünkü kibrim ve gururuma aşığım. Bireylere dünyada tek kurtuluş yolunun kibirli olmaktan geçtiğini öğretirim, böylece saadetlerin en yücesini yaşatırım bireylere.

KURT: Ben de kıskancım, ihtirasım.

(Diye bağırır.)

Hey! Baksana bana aslan, üstündeki sarı renkli pantolon ne kadar alımlı parl parl parlıyor yıldızları, versene bana,

(Seyircilere dönerek).

Biliyor musunuz?

(Hı, hı, hı.)

Ben, sarı rengi çok beğenirim ve hep giymeyi arzu ederim, fakat onu kimseyle paylaşmak istemem, bedenimin uzuvları alevler altında kalmışçasına sürekli elde etmeyi ve sahip olmayı yaşamım boyunca ilke edinirim ben, yeryüzüne barışı, huzuru yaymak için. Bireyin doğasında var olan doğal bir duygu bütünü olmama rağmen hiç

doymam, her şeyin benim olmasını isterim. Devamlı imrenerek geçmiştir yaşamım, elde edemediğim nesnelere, bireylere imrenerek bakarım, kendi benliğimden ödün vermeden onlar gibi olmayı istemek tek amacım ve hedefimdir benim. İster sevgi de olsun isterse de kendimle ilişkili nesnelere bir başkasının ortaklığına veya üstün durumda olmasına dayanmam. Hırslıyım, ama çok bildiğiniz gibi değil, içimi kemiren, gittikçe beni yiyip bitiren ve kafamın içersinde yinelenip duran duygularımı kontrol edemeyişimden ileri gelmektedir bu niteliğim. (Elini oval olarak havadan yere doğru bir su içermişçesine kaldırarak uzatır.) Öfkem sınırların ötesine taşmakta, bu yüzden değersizim ve mutsuzum, yalnızlık bununla birlikte çaresizlik içinde boğuluyorum. Bütün bu sıkıntılar beni bir ağ gibi sarıp sarmalamış oynamakta benimle. Bu yüzden bireylere karşı saldırma çabası içindeyim. O kadar ki tek avuntum işte bunlar: sahiplenme, elde etme ve saldırma.

Arkadaşlarımın içinde en çok aslanı kıskanırım, aslan heybetiyle, davranışlarıyla canına okuyor bireylerin, ya ben! Ya ben! Zavallı kurt kardeş. Her şeye malik olmadığım zamanlarda hiçbir şeye sahip olmamanın acısıyla biçareliğim ortaya çıkmakta.

(Sahnenin ortasına diz çökerek uluyarak ağlar bu üç hayvan. Dante'den, biraz uzakta durmaktadırlar. Dante, konuşurken bu üç günah grubu, birbirlerini okşarlar.)

DANTE: İşte insanlık bu günahlar yüzünden acı çekmekte, tahtlar devrilmiş, devletler parçalanmış. Yüzyıllar bize dünden bugüne, bugünlerden yarınlar kadar bunlar yüzünden çekilen acıları

anlatır.

Şimdi sizlere sesleniyorum günahkârlar topluluğu, cennet ve cehenneme girecek zavallıların kimler olduğu hakkında sizleri bilgilendirmek için, ‘Cehennem bana zalimlerle birlikte bu üç gurup günahla cezalandırılanlar girecek’ diye yanıtladı. Cennet de ona şu şekilde karşılık verdi: ‘Bana zayıflarla birlikte yoksullar girecek.’

Tanrı, berikine ‘Sen benim cezamsın, seninle dilediğime işkence ederim, böylece beni inkâr edip isyan edenlere de yerin yedi kat dehlizlerinde kaybolma cezası veririm’, diye buyurmuştu. Ötekine de ‘Sen benim rahmetimsin, seninle dilediğime rahmet ederim, bana kulluk edenin yanındayım ve bağışlayıcıyım, sizin her biriniz için iman edip doğru yoldan ayrılmamış olanlara karşı mükâfat vaat ederim, ödüllendiririm.’ Diye nitelendirilen bu koşullandırılmış emirlere kimse kulak asmamıştır. Ama ben ya ben bu buyruk altında tanrısal gücün işlevinin göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktayım. Kaynayan kazanda su buhar olup havaya karıştığı gibi bireyler de mutluluklarını cennette, mutsuzluklarını cehennemde yaşayacaklardır. Bu yolu şaşırın ben de günahkârim, günahımın bedelini ödemeye hazırım.

(Üç hayvan konuşmayı bitirdikten sonra müziğin ritmik hareketi ile kendi etraflarında döner ve Dante’nin etrafında dans ederler. Dante, onlardan uzaklaşmaya çalışsa bile, kaçmayı başaramaz. Onlar Dante’ye dokunurlar, Dante, onları isteksizce okşamak zorunda kalır. Onları okşadığı için üzüntülü olan Dante’nin, yüzü şimdi pişmanlıkla doludur. Üç hayvan sıra ile dışarıya çıkarlar. Dante, masada

oturmuştur. Düşüncelidir ve başını kaldırır.)

DANTE: İmparator halkını doğru bir biçimde yönetmiyordu, hakkaniyetinden ayrılmış doğruyu eğriyle karıştırıyordu. Devletin kurallarına önem vermiyordu, halkının sosyal haklarına, vicdanına kulak asmayıp değer vermiyordu, her şeyi menfaati için yapıyordu. Papa ise kendi sorumluluğunu unutmuştu, dünyasal gücü de elinde tutuyordu, her ikisi de dini devlet işleriyle birlikte karıştırıp kendi menfaatleri için kullanıyorlardı.

İnsanlığın iki güneşi olan bu iki rehber halkına zarar veriyordu. Halk da, başıboş koşan atlar gibi yolunu şaşırılmıştı. Yeryüzünde toplumsal düzen nasıl sağlanacaktı? İnsanların ne papa ile ne de imparatorla çözüm bulma olasılıkları yoktu. (Dante, kuvvetli sesi ile kendi kendini yargılar, konuşmaya devam eder.)

Tek çözüm, Tanrı’dır. Tanrı, çocuklarını yalnız bırakmaz, asla görevini hem papa, hem de İmparator gibi unutmaz. Bireyler her zaman hata yaparlar, fakat Tanrı, hatasızdır. Bu amaç doğrultusunda; Tanrı, dünyayı kötülüklerden ve kusurlardan temizlenmesi için birini gönderecekti. Bunun için bir kurtarıcının geleceğine inanıyordum. Bir anda, ben, evet ben; bu kurtarıcı ben olabilirdim, fakat imparator ve papa olmayan biri nasıl insanlığı kurtarabilirdi?

Tabii ki, bir eser yazarak. Tanrı, tarafından tanrısal bir göreve çağrıldığımı hissettim. Benim bu görevim bir eser yaratarak: İmparatora papa’ya bireylere de günahlarını, kusurlarını göstermekti, bu ilkem doğrultusunda; onlara kurtuluş yolunu da hazırlayacaktım. Bu yüzden kendimi zamanın peygamberi, yargııcı kabul ettim.

(Sesini indirir, kelimelerin üstüne basarak anlamlı bir şekilde ısrar eder.) İnsanlığın sorunları hakkında düşündürecek bir esere gereksinim vardı. İnsanlar günah işliyorlardı çünkü erdemini davranış biçimini benimsemedikleri için aklını kullanmıyordu, mutluluğa ulaşmak için hırsları, tutkuları gerçeği görmeyi engelliyordu. Eğer bir insan aklını kullansa asla hata yapmayacaktı, vicdanına, sağduyusuna kulak verecekti, böylece Tanrı'ya ulaşacaktı. İşte bu eserimde, bireyler hatalarını göreceklerdi, hatalarının nedenlerini ve sonuçlarını anlayacaklardı ve günahlarından dolayı pişman olacaklardı. Yapıtım insanlara kurtuluş yolunun neler olduğu hakkında bilgi verecekti, öğretici, eğitici ve birey ahlâkını olgunlaştırıcı bir eser olacaktı. Bu ilkele birlikte; yapıtım sadece Floransa trajedisine değil, bütün insanlığın sorunlarını içeren bir trajedinin konusu olacaktı. Bütün insanlığı ilgilendiren sorunların çözümü ben 'günahkâr' DanteALİGHİERİ'nin, davranışsal bilincinde toplanmıştı, sevapla günahın ayırt edilme gerçekçiliği ancak bu yapıtımdaki olayların uslara kazanmasıyla gerçekleşebilirdi. (Bu sözlerini alaycı bir gülümseme ile söyler.)

İnsanlığın bu görünümü bir trajedi görünse bile, gerçekte bir komedidir. Tanrı'nın hizmetinde olacakları yerde, bireyler günah işlemeye devam ediyorlar. Bu karşıtlık komedi değil de, nedir? (Elleri yukarıda, sesi kısık ve yorgundur. Elini boğazına koyar ve sözlerine devam eder.)

DANTE: Üç bölüme ayrılır, eserim: Günahlarından dolayı acı çeken ruhlar cehennemde, kötülüklerinden arınanlar

Arafta, tanrıya ulaşanlar ise cennette. (Yerine oturur, döşeme üzerine düşmüş olan kitabını alır, tek tek sayfalarına bakar.) Artık çok yorgunum. Şimdi kendimi ağzımı açamayacak kadar yorgun duyumsuyorum. Ölüm kapımı çalıyor. (Dante koltuğuna oturmuştur, bacağını gerer, derin bir şekilde nefes alır ve seyircilere şu şekilde seslenir.) Gülmüyorum nadasa bırakılmamış bir ekin tarlası gibi, törpüledi mi yaşamım yarıya, düşlerdeyim, geziniyorum imgeler ve kâğıt parçacıkları arasında, bir bakmışsınızdır ki yalnız kalmışsınızdır ölüm karşısında, sevginin tohumunu atan şefkatin çıkar uğruna kullanılarak çamura bulanması özlem dolu geleceğe meydan okumakta, heyhat! Bir nehrin akmasını beklersiniz derya gibi 'birey' in, soluğunda, sığınaklara hapsedilmiştir 'sevgi' uçsuz bucaksız orman diplerindeki yarını yitmiş bekleyişler altında, yıkmak için bu yazgıyı mücadele etmeden geçmenin olanaksızlığını kendi beyninde oluşturulan 'sevgi' var olmaya devam edecektir sürekli, şimdiye kadar kenardan geçmiştir akan 'su' yığıyla savaşım alanında, doğanın yarattığı çaresizliğe düşen 'birey' yenik düşecektir bu etkileşimin doruğunda, birbirine yeter ki yabancılaşmasın 'birey' ötekileşmesin karşısındakine sevgi sözcüklerinin ağızlarında gezdirildiği kırpıntıların uzantısında. (Böyle söyler ve koltuğunda oturarak gözlerini kapatır.)

(Birinci Perdenin Sonu)

II. PERDE

I. SAHNE

(Dante, panter, aslan, kurt, Vergilius)

(Karanlık bir orman, meyvesiz ağaçlar, kurumuş yapraklar, hiçbir yaşam belirtisi yok. Dante, sahnenin ortasındadır, yere uzanır, yerin üstüne ellerini ve başını koyar. Işık Dante'nin, üzerindedir. Dante, yavaş yavaş hareket ettikçe, ışığın hareketi sahneyi aydınlatmaya başlar; ellerini oynatır, başını sallar. Gözlerini açamayacak kadar uykusu vardır. Bir kez daha gözlerini kapatır. Sonra gözlerini açar, bu hareketi üç defa yapar. Belini doğrultur, yavaş yavaş elini belinin üstüne koyar, gerinir, ayağa kalkar, çevresine bakar, nerede olduğunu anlayamaz, zigzaglar çizerek, sahne etrafında döner. Şaşkındır. Vahşi hayvanların seslerini işitir ve sonra sesler kesilir.)

DANTE: Ben neredeyim? Buraya nasıl geldim? Ne kadar karanlık bir yer!

(Çevresinebakınır.)

Hava ne kadar soğuk!
(Kollarını birbirine kavuşturur. Üşüdüğünü hissediyor.)

Ne kadar farklı bir yer, fırtınada denizden kurtulmaya çalışan bir tayfa gibi hissediyorum, kendimi. Nasıl olduğunu bilmiyorum, bütün gece toprakta nasıl sürüklendim!

(Vahşi hayvanların seslerini işitir, nefes alır, aniden elbisesine ve yüzüne bakar, elbisesi ve yüzü kirlidir. Yüzünde hayret ve şaşkınlık veren bir ifade vardır.)
Ne oldu? Bu ormana nasıl geldiğimi anımsamıyorum.

(Gözleri boşlukta, gerilmiş omuzlarla, toprağa doğru açılmış parmaklar. Bir anda Dante'nin gözü ışıklı bir perdeye takılır ve gülümseyerek tepeye bakar.)
Ben, ben bu karanlık ormandan kurtulmalıyım. Işık saçan tepeye gitmeliyim, aydınlık hayat dolu, neşeli

seslerin geldiği bu tepe, umudun, doğruluğun beslendiği, kaybolmuş iç huzurumun bana sunacağı ferahlığı geri verecek bir yaşam kaynağı tepesi. (Dante, ayaktadır, sahnenin sağına doğru yürür. Müzik başlar. Hayvanların sesleri gelir ve ışıklarla aydınlatılmış tepeye doğru bir adım atar, panterle karşılaşır, ikinci adımda aslanla, üçüncü adımda kurtla karşılaşır. Dante, sahnenin sağındadır. Dante, tepeye çıkmaya hazırdır.) İşte, çıkmak istediğim göz kamaştırıcı bu tepe, mutluluğun, kahkahaların, neşenin olduğu, barışın, dostluğun sağlandığı ve bununla birlikte herkesin gitmek isteyip de ona ulaşmayı başarmadığı aydınlık beyaz bir tepe.

(Dante, bir adım atar, panter pençelerini kaldırır, Dante'nin, vücudunu siper yapar, Dante hızlı bir şekilde geçmeye devam eder ama onu yapmayı beceremez. Dante, geriye doğru dönmeyi düşünürken, panter sahneden çıkar, aslan girer, gözleri açıklıktan dönmüş, saldırmaya hazırdır. Dante, şaşırır. Aslan sahneden çıkar ve sonra zayıf kurt ilerler. Dante'ye, doğru gelir. Dante, üç adım geriye çekilir, karanlık ormandadırlar.)

DANTE: Bu hayvanların yüzünden bana yaşamımın anlamını veren, beni ben yapan değerleri oluşturmuş bu sevgi tepesine gidemiyorum, hani nerede bulacağım mutluluğumu, bu hayvanlarla mı birlikte acaba? Sevdami yollara döken bu kaybolmuşluk içinde başımı toprağa eğdiren düşüncelerim taşların, çakılların içine işlemesi savaşım verdiriyordu kendimle, bunaltılarımın zaman zaman göç ettiği benliğimle birlikte yanlış doğru çelişkisiyle donatılmış yeryüzünde gecenin ölümü sabahın doğumuna ışık tutarak

hükmediyordu yalnızlaşan çöreklenmiş beynimin nefesinde. Tepenin doruklarına doğru içselleşiyordum samimi, içten yüzlü beyinlere, özünü veren her fidanın sevecenlik içindeki dürüstlüğüyle ‘Doğruluk haklıdır. Tanrıdır.’

Kelimelerindeki ruhuyla birlikte sarmallaşan davranışıyla eylemleştirmiş pirüpak varlığını korumaktaydı yansıtarak olanı, biteni bu evreni âlem içinde.

Gitmek istediğim ve arzularımı gerçekleştireceğim tepede yaşamakta olanlar tertemiz bireylerden oluşmaktaydı. Ama ben, zavallı Dante, kaybolup yitmiş biçare, acaba ne yapabilirim şimdi? (Bir taş bulur, oturur.)

Karanlık ormanda burada ne yapacağım ben? Bu üç hayvan kimsenin o tepeye ulaşmasını arzu etmiyor. Rüyada mıyım ben acaba bu âlemde, sahte gülücüklerin arasında kalan ucundan yakalayınca zamanı bir adım atıyor öteki güne. Düşüncelerimden haykırıyor yarım ağızım biri gülerken diğerine, karda yürüyerek izini belli etmemecesine taşıyor elimde ölüm nağmeleri ağlarken gülen, gülerken ağlayan. Arasındaki çelişki hızarla kesilmiş bir buzun sertliğinde rüya âleminin çığırkanlığına ses vermeyen dürüstlük oluşumuyla kaybolup gitmekte hızını alamamış kâbuslar eşliğinde. Verimsizliğiyle birlikte orman benim kâbusumdu, yüzyıllara uzanacak seveda boşluğumda. Her bireyin bir ormanı sığınaktı. Kaçış yoluydu. Ama bu orman sahte yüzlerle dolu kötülüklerin barınağıydı yapmacık davranan, olduğu gibi görünmeyen mış, mışlara adanmış bir dünya, ben bu değilim aslında; bireylere ve

insanlara doğruluğu, iyiliği gösterip irdelemek için yola çıkmış bir ‘Derviş’im. Ve böylece insanlığa uğradıkları haksızlıklar karşısında tanrının, buyruklarına boyun eğilmesi gerekliliğini gösteren bir ‘Üstat’ım, tabii ki, günahlarımdan arınmış bir biçimde.

(Oturduğu yerde sallanır, ısınmak için kalker. Yavaş yavaş ağır adımlarla sahneye Vergilius, girer, sesi cılızdır, Dante’nin, ismini telaffuz eder, Dante, korkar. Karşısında bir insan figürü belirir belirmez, ağzı açık kalır. Sahnede Vergilius, yaşamından bahseder, cehenneme geliş nedenini açıklar, Dante’yi, teselli etmeye çalışır.)

DANTE: (Yere eğilmiş, ellerini havaya kaldırmış, Vergilius’a bağırır.) Bana acı ey yüce mürit, senin engin deryandan faydalandığım halde günahkâr oldum, yasaklanmış günahları işledim, suçluyum ve günahkârım. VERGİLİUS: (Zayıf sesi ile konuşmaya devam eder.)

Ey, ozanların piri Dante, acındırma kendini, sadece beni dinle, seninle uzun uzadıya konuşacağız, sakın olmaya çalış, kendini kapıp koyuvermek sana yakışmaz. Biliyorsun: ben insan değilim, bir zamanlar insandım, akrabalarım Lombardia’lıydı, Iulius CESARE, zamanında doğdum, Roma’da yaşadım. Beni yakın dostlarım bir ‘ağaca’ benzetir, mevsimler geçtikçe dalları, yapraklanan ağaç başka başka şekillere girse bile şairler aşınmaz yollarla birlikte büyür, işte ben oyum. Her devirde başka kıymetler bulurum, yıllarca filizlendim, yeteneğim bu yetinin gelişmesine olanak tanıdı. İyi bir eğitim aldım, güzel yazma ve konuşmayı öğrenecek kadar şiir yazmaya başladım,

‘Aeneas’ isimli bir kitap kaleme aldım. Klasikler içinde yer almıştır. Yere düşen bir yaprağın yağmurlar altında hiçliğe karışması gibi ben de sonsuz yolculuğuma çıkıp bir daha yaşama geri dönmek amacıyla gözlerimi kapayacağım. Dinle bak: Dante, işlediğin suçların cezalarını ‘Sen’ çekmeyeceksin, sadece tanık olacaksın bu günahları kimlere ait olduğunu ve ders alacaksın. Niçin sen acı çekiyorsun böylece’

Mutluluk tepesine çıkma yetinin niçin kaybolduğunu düşünmüyorsun? DANTE: (Vergilius’un, tam karşısında durur.)

Sen VERGİLİUS’un, şairlerin şiirlerin babası, baş ustası. Senin öğretini benimsedim. Eserlerini büyük bir zevkle okudum, fikirlerin bana yaşama dayanma gücü verdi. Kırmızı bir gülün açmakta olduğu güne merhaba diyerek sevgi dolu yaşamı senden öğrendim. Bireylere nasıl yaşamalarını öğreten ve bununla birlikte doğruluğu, vicdanı simgeleyen sen bir kez daha bu karanlık ormana geldin, beni burada tek başıma bırakmadın, eserlerini okurken kalbimde ve aklımdaydın. Buradan korkuyorum. Üç vahşi hayvan benim huzurla donanmış sağduyuyla örtülmüş ışıltılı tepeye çıkmama izin vermiyorlar. Ne yapabilirim’ Onlar kuvvetli, ben zayıf.

VERGİLİUS: (Hafif bir ses tonu ile konuşur. Kelimeler ağzından teker teker dökülmektedir artık.) Korkma! Cesaretli olmalısın, bu üç hayvan senin tepeye ulaşmanı engellese bile, oraya gitmek için sen başka bir yol bulacaksın, dinle; Ben buradayım, cehenneme senin için geldim. Tanrısal güzelliği, simgeleyen

Beatrice sana yardım etmem için beni yolladı. Şimdi üzülme, endişelenme. Seni seven ve her zaman sevecek olan dostlara sahipsin. Cehenneme birlikte gideceğiz, günahların suç ve cezalarını göreceğiz. Aklını, sağduyuyu kullanma yetisinden yoksun, duyularının etkisinde kalan ruhların ölünce nasıl acı çektiklerine tanık olacağız. Sesimi işittiğinde, korktuğunu fark ettim. Yüzyıllar boyunca, insanlar akıllarını kullanmadıkları, uslarına gereken önemi vermedikleri için hep günah işlediler. Onlar her günah işlediklerinde, sesim daha güçsüzleşti. Eğer insanlar duyularına önem vermemiş ve ona göre davranmamış olsaydı, ben daha canlı olacaktım, sesim de daha kuvvetli çıkacaktı. Cehennem hırslarına, tutkularına yenik düşen günahkâr ruhlarla dolu, çukurların içinde acı çekmekte olan ruhların umutsuz bağrışmaları seni kesinlikle yapacağın işlerden ala koyup yıldırmasın, sen bir insanoğlusun, çukurların içinde acılarına acı katan ruhların umutsuz haykırışlarını duyacağız birlikte. Bir gün yanmaktan dolayı mutlu olan ve kutsal ruhlara yaklaşmayı umut edenleri göreceksin, sonunda kutsal ve mutlu ruhların olduğu yere gideceksin. Beatrice cennette sana eşlik edecek. Seni Beatrice’ye teslim edeceğim. Günahsız olduğum halde, vaftiz edilmediğimden dolayı, kusursuz olan Tanrı, her şeyin sahibidir. Tanrı, katına ulaşmış ruhlara ne mutlu! (Üç vahşi hayvan sahneye çıkar, kendilerini betimleyen günah türleri için hep birlikte ağızdan cehennemin 34. bölümünü okurlar.) ‘Her ağızda dişler bir günahkârı öğütüyordu Bir değirmen gibi, böylece aynı anda üç günahkâr birden işkence görüyordu.’

(Sahnenin perdesi kapanır, açılır.)

II. PERDE

II. SAHNE

‘Vergilius, Dante, Mutlu Ruhlar, Beatrice’

(Müzik hafif armonilerle, kuşların neşeli ötüşleriyle birlikte başlar. Yapraklar yeşildir, meyveler yerde dağıktır. Sahne çeşitli ışıkların kaynaştığı bir hava içinde, günahlarından sıyrılmış ruhlar dizisi ellerindeki çiçeklerle birlikte sahneye girer, çiçekleri yere serper. Ruhlar dizisi sahnede toplanır, Beatrice’nin gelişine kadar müzik eşliğinde dans eder. Beyaz bir koltuğa oturmuş Beatrice’yi taşıyan ve elleri, yüzleri temiz olan ruhlar yavaş yavaş sahneye girerler, elbiseleri beyazdır. Vergilius sahneden uzaklaşır. Beatrice çemberin içinden ayağa kalkar, müzik eşliğinde dans eder, ruhlara dokunur, herkes ellerini Beatrice’ye uzatır, elbisesini okşar. Sahnenin sağında Dante, onlara bakar. Beatrice, hareketlerini yavaşlatır. Müzik bitmek üzeredir. Ruhlar toplanırlar, sahnenin sağından koşarak çıkarlar. Beatrice ve Dante sahnede kalırlar, Dante, Beatrice’nin gözlerine bakar.)
BEATRİCE: (Ayakta, alımlı ve çekici bir şekilde Dante’ye, bakar. Dante’yi alaycı bir şekilde azarlar.)
Vergilius, sana acı çeken ruhları gösterdi, değil mi? Evrensel yargıya ulaşmayı arzu eden, mutluluğu acıya tercih eden ışıktan çok karanlığı seven zavallılıkları gördün, doğru mu yoksa tam aksine mutluluğun doruğuna ulaşmış, özgürlüğün içsel devinimini elde etmiş ruhlar arasına mı karıştın? Bedenleri ve kişilikleri ile birlikte acı çeken ruhlar kim bilir ne kadar mutludur, şimdi!
(Ona alaycı bir şekilde gülümser.)

Fakat burası cennet, mutluluğun, ışığın şehri; çevrene bak, nasıl canlı. (Dante, susar. Beatrice’ye hayran hayran bakar.)

Her yerde Tanrı’ya, layık olan ruhların gülüşlerini duyuyorsun. Beyinde atılır tohumu filizlenerek, büyür gün geçtikçe, yaşamda canlanır ‘sevgi’ gözlerin davranışsal bilincinde gelişerek, bu bir birikimdir yüzyıllara sığmayan şefkat, sevecenlik, doğruluk: ‘dürüstlük’ içinde. İç yakınma öykünmesi midir acaba kişiliği dağıtayan yalnızlığın sarmalında? Yolgeçen hanı mıdır yoksa ‘Sevgi’? Aksine yaşamın özü, umudun kaynağı. Fırtınalarla dolu geçen ve şimşekler çakan bir yolculuktan sonra direngen bir kişinin elde ettiği amansız bir içsel ve doğasal devrim, bir yenilenme, bir başkaldırı: ‘Var oluş’ tur sürekli topraktan beslenip büyüyen renk cümbüşü içindeki çiçeklerle birlikte. (Derin bir şekilde nefes alır. Müzik başlar, gülüşler, mutluluk dolu bağrışmalar Dante’yi, çevreler.)

DANTE: (Sesleri dinlerken şaşırmıştır, yüzü ciddidir.)
Evet, onları duyuyorum, burası sıcak, mutluluk dolu.
(Gözlerini yukarıya kaldırarak, derin bir nefes alır.)
Oh! Karanlıktan, cehennemden kurtulduğum için mutluyum. İşimizi cehennemde bitirdikten sonra orada kalmanın ne anlamı var? Fakat sen, sen Beatrice, niçin bana böyle davranıyorsun? Bana karşı niçin soğuksun? Bu yokluk sensizlik aldı beni götürdü dağlar gibi uzanan boşluk içinde, bu kaybediş ruh soğukluğundan değil, hiç olup toplumsal kargaşadaki yok oluşta, yanılısamaya düşebilir her bir birey sırtında yük

çıkartırken yokuşa, bırakmayı dener birey gönül sıkışmalarını, bir türlü beceremez düşüp kayar, korkmaz tekrarlar bu hareketi direngen kişiliğiyle ve başarıdır artık sonu, toplumsal düzensizlikte. Bir kez, sen bana hoş dakikalar yaşattın, bana yaşama sevincini, bir erkek olmanın onurunu sundun. Tanrı, katına gelmeden önce, benim günahkârları tanımamı sen istedin. Senin istediğini yaptım. Karanlık ormandan korktum ve her şeyi bırakıp çekip gitmeyi düşündüm o anda, Vergilius geldi ve bana senin isteğini belirtti. Senin teklifini kabul ettim. Senin koruyuculuğunda sakinim ve rahatım.

BEATRİCE:(Ayakta, gülümseyerek duruyordur.)

Evet, bu yolculuk ve biz (Nefesalır.)

Koruyucu melekler: senin bu sözlerin beni rahatlatı. Artık Tanrı'ya, ulaşmaya hazırsın. Kavganın ve nefretin olmadığı meleklerin bulunduğu yere geleceksin. Cehennemde görüp yaşadığın acılardan ders aldığını fark edip, anladım. İşte, insanlık bu durumda, hatalarından dolayı cehennemdedir. Sen de bir insansın, insanlığın bireyisin. Sana sinirlenmemin sebebi; doğruluğu, vicdanı bir kenara bırakıp iterek, dünyevi zevkler içine dalarak gerçeği unutmuş olmandır. Gerçekte, İnsanoğlu her zaman mutluluğu arar. İnsan ruhani dünyanın mükemmelliğini tanımadığı, unuttuğu için hata yapar, yanlış mutlulukları kendine seçip feda eder ve böylece yıkıma sürüklenir. Günahkârlar yanlış yollarda mutluluğu arayan zavallılardır bu yüzden onlar cehennemde çektikleri cezalarda gerçeği bulmuşlardır, dünyada işledikleri suçlarını, hatalarını anlamışlardır ve pişman olmuşlardır. Senin

de günahkârların mutsuzluklarını, acılarını paylaştığını ve böylece duyumsadığımı hissediyorum. Sen de onların korkunç acılarını yaşadın bu yüzden Tanrı'ya, kutsal ruhların yanında yer almaya hak kazandın. Artık, şimdi rahatım.

DANTE: (Dante'nin, yüzü heyecandan ve sevinçten kızarmıştır, hiçbir sorunu olmayan bir adamın gülüşü vardır artık yüzünde.)

Cennet benim için zamana dönüştür. Aynı zamanda, doğduğum ana doğru bir dönüşümdür. Vergilius cehennemde benim korkularımı giderdi, karşımda ergin kişi Vergilius'du, ama sen Beatrice beni ana ile kundak çocuğu ilişkisine götürdün alaca karanlığın ayazından kurtararak, dehlizlerin içinden çıkartarak. Anne sevgisiyle yoğrulmuş bu yürek seninle birlikte çarpmakta, Beatrice, Beatricem. Bana ana ocağını yaşattın ve yaşatıyorsun. Ocağımızda tüten sevgi çemberi seninle bütünleşti sonsuza kadar. Sıcacık yuvamın anasısın, annemsin, 'Mamma.' Evet. Beatrice, beni en iyi biçimde sen anladın. Artık, kâbus bitti, her şeyi yaşadım ölüm, hayat, yalnızlık, sevgi, umut, gerçek yaşamım seninle birlikte artık burada yaşıyor. Bu güzelliklerle, iyiliklerle yeniden doğdum. Bir aşk kıvılcımından yaşamı sorgulamayı bana sen öğrettin. Seni kaybetmeyi arzu etmiyorum bu yüzden asla bana öğrettiğin bilimden, insan olmanın onurundan ayrılmayıp, anımsayacağım. (Beyaz elbiseli günahlarından arınmış ruhlar dizisi sahneye gelir ve Dante ve Beatrice ile birlikte cennet 33. bölümünü hep bir ağızdan söylerler.)

'Anımsadıklarım ile ilgili sözlerim, meme emen bir çocuğun sözlerinde bile yetersiz

kalacak bundan böyle.’
(Hep birlikte birbirlerine ellerini uzatarak
yavaş yavaş sahneden çıkarlar.)

(Oyunun Sonu)

Foto: Arzu OMURTAĞ / Tunceli-
Munzur Vadisi

N

2
0
1
7